

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 256/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. Z. P., N., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 4/2008 z 8. februára 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. Z. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2008 doručená sťažnosť MUDr. Z. P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 4/2008 z 8. februára 2008.

Sťažovateľka uviedla, že na Okresnom súde Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 4/2006 podala dovolanie „*proti rozsudku Krajského súdu*

v Nitre č. k. 9 C 4/2006-73 (9 Co/178/2006-73) zo dňa 10. 5. 2007, a to z dôvodov v dovolaní uvedených“.

K dovolaniu zároveň pripojila poverenie pre svojho zamestnanca JUDr. Ing. M. P., CSc., nar. ..., ktorý bol zamestnancom žalobkyne na základe dohody o vykonaní práce č. ... z 3. apríla 2007.

Dňa 14. decembra 2007 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní predložila súdu riadne splnomocnenie na jej zastupovanie v dovolacom konaní, inak bude konanie zastavené.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 4/2008 z 8. februára 2008 bolo dovolacie konanie zastavené, a pokiaľ ide o trovy dovolacieho konania, bolo rozhodnuté, že žiaden z účastníkov nemá na tieto trovy právo. Jedným z dôvodov zastavenia dovolacieho konania bola aj prekážka zastúpenia podľa ustanovenia § 241 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Sťažovateľka namietala, že najvyšší súd svojím postupom vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Cdo 4/2008 z 8. februára 2008 porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd rozhodol, že:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 C/4/2006-390 (3 Cdo/4/2008-390) zo dňa 8. 2. 2008 bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivú súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 C/4/2006-390 (3 Cdo/4/2008-390) zo dňa 8. 2. 2008 zrušuje.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- Sk.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je osobitným právnym prostriedkom nápravy, na základe ktorého poskytuje ústavný súd ochranu fyzickým osobám alebo právnickým osobám pred neoprávnenými zásahmi majúcimi podobu právoplatného rozhodnutia, opatrenia, či charakter iného zásahu (napr. aj procesného postupu orgánu verejnej moci) do základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje všeobecný súd a sťažovateľ ju nedosiahol ani po vyčerpaní účinných a dostupných právnych prostriedkov nápravy, na uplatnenie ktorých ho oprávňoval osobitný zákon.

Nevyhnutnou podmienkou konania ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je vznesenie relevantných námietok zo strany sťažovateľky spočívajúcich v uvedení skutočností svedčiacich o porušení jej základných práv alebo slobôd rozhodnutím súdu (III. ÚS 211/04).

Sťažovateľka namietala, že najvyšší súd tým, že zastavil konanie o jej dovolaní proti rozhodnutiam okresného súdu sp. zn. 9 C 4/2006 a Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9 Co 178/2006 z dôvodu nedostatku podmienky povinného právneho zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní podľa ustanovenia § 241 ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku, porušil jej základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd už vo svojej konštantnej judikatúre rozhodol, že otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu výnimočne len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a zároveň by mali za následok porušenie nejakého základného práva alebo slobody (I. ÚS 24/04).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku dovolateľ musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná.

Zákon tak vyžaduje povinné zastúpenie dovolateľa, ktoré má význam pre formovanie dovolania (pri zákonom ustanovených dovolacích dôvodoch), ale aj z hľadiska kvalifikovaného zastúpenia dovolateľa pred najvyšším súdom.

Podľa konštantnej judikatúry všeobecných súdov (R 43/1993, R 56/1996) nedostatok právneho zastúpenia má za následok, že dovolací súd konanie zastaví podľa § 104 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

Takýto postup bol zo strany sťažovateľky predvídateľný a najvyšší súd v uznesení sp. zn. 3 Cdo 4/2008 z 8. februára 2008 tento postup aj náležite vysvetlil. Právny názor

najvyššieho súdu vyslovený v tomto rozhodnutí nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny.

Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí okrem iného uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky listom z 27. novembra 2007 sp. zn. 3 Cdo 257/2007 vrátil Okresnému súdu Nové Zámky predčasne predložený spis s tým, že právny pomer medzi zamestnávateľom a fyzickou osobou založený dohodou o vykonaní práce (viď § 223 a nasl. Zákonníka práce) nezodpovedá procesnému účelu konania zamestnancov s právnickým vzdelaním za zamestnávateľa v zmysle § 241 ods. 1 O. s. p. Predmetný list Najvyššieho súdu obsahuje aj poučenie o dôsledkoch nezastúpenia dovolateľa bez právnického vzdelania advokátom a o podmienkach ustanovenia zástupcu dovolateľa z radov advokátov súdom (§30 O. s. p.). Okresný súd Nové Zámky tento list dovolacieho súdu pripojil k svojej výzve z 12. decembra 2007, ktorou dovolateľku vyzval, aby v lehote 10 dní buď do spisu založila plnomocenstvo udelené advokátovi alebo požiadala súd o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov. Túto výzvu prevzala dovolateľka vlastnoručne 14. decembra 2007, v stanovenej lehote ale na ňu nereagovala.

Navrhovateľka nemá právnické vzdelanie. Pre dovolacie konanie udelila poverenie fyzickej osobe, ktorá síce má právnické vzdelanie, vykonáva ale pre ňu individuálne určené práce (spracovanie účtovníctva a daňového priznania) na základe dohody o vykonaní práce v zmysle § 223 Zákonníka práce. Z povahy, charakteru a účelu predmetnej dohody vyplýva, že ňou založený právny vzťah nevykazuje znaky zamestnaneckého vzťahu uvedeného v § 241 ods. 1 O. s. p.

Súdy navrhovateľku upozornili, že predložením predmetného poverenia neodstránila nedostatok osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 O. s. p.) a vyzvali ju, aby predložila plnomocenstvo udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní alebo aby požiadala súd o ustanovenie kvalifikovaného zástupcu. Navrhovateľka ale napriek tomu súdnej výzve v určenej lehote nevyhovela. Neodstránila tak nedostatok osobitnej podmienky dovolacieho konania, ktorej nesplnenie bráni prejednaniu jej dovolania. Vzhľadom na túto jej nečinnosť zostal nedostatok podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o dovolaní navrhovateľky zastavil (§ 243c O. s. p. v spojení s § 241 ods. 1 O. s. p. a § 104 ods. 2 O. s. p.). Vzhľadom na dôvod, pre ktorý zastavil dovolacie konanie, nezaoberal sa otázkou procesnej prípustnosti dovolania (ani vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu).“

Sťažovateľka teda nespĺnila zákonnú podmienku na prístup k dovolaciemu konaniu, aj napriek tomu, že na nedostatky právneho zastúpenia v dovolacom konaní bola 12. decembra 2007 upozornená a vyzvaná na ich odstránenie. Napriek výzve, ktorú prevzala 14. decembra 2007, nedostatky neodstránila. Najvyšší súd pri posudzovaní jej návrhu vychádzal z platného zákonného textu a tento aplikoval v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy. Podľa tohto ústavného textu domáhať sa práv uvedených v čl. 35, čl. 36, čl. 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Občiansky súdny poriadok stanovením prísnejších podmienok na zastupovanie v dovolacom konaní zdôrazňuje potrebu kvality dovolania ako ďalšieho stupňa v občianskoprávnom konaní. Až po splnení týchto podmienok je dovolací súd oprávnený vo veci konať. Nespĺnenie podmienok na dovolanie vrátane predpísaného právneho zastúpenia je prekážkou, ktorá bráni dovolaciemu súdu v konaní. Až po splnení všetkých formálnych náležitostí požadovaných zákonom (Občiansky súdny poriadok) môže najvyšší súd vo veci konať a rozhodnúť.

Až po splnení všetkých formálnych náležitostí na dovolanie sa môže sťažovateľka dovolávať súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Keďže najvyšší súd pre formálne prekážky nemohol rozhodovať v dovolacom konaní, nemohol ani uznesením sp. zn. 3 Cdo 4/2008 z 8. februára 2008 porušiť základné právo sťažovateľky zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne III. ÚS 269/04).

Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. septembra 2008